
اصطلاحات مربوط به اقدامات تشخیصی و پاراکلینیکی

جهت کارکنان واحد پذیرش و منشی های بخشهای درمانی

تهیه شده در واحد آموزش

بیمارستان سینا

خرداد ۱۴۰۴

• اقدامات تشخیصی عمومی در بیمارستان‌ها

۱. تصویربرداری تشخیصی (Diagnostic Imaging)

- رادیوگرافی (Radiography/X-ray): تصویربرداری با اشعه ایکس
- سونوگرافی (Ultrasound/Sonography): استفاده از امواج صوتی برای تصویربرداری
- سی تی اسکن (CT Scan - Computed Tomography): تصویربرداری سه بعدی با اشعه ایکس
- ام آر آی (MRI - Magnetic Resonance Imaging): تصویربرداری با میدان مغناطیسی و امواج رادیویی
- فلوروسکوپی (Fluoroscopy): تصویربرداری زنده با اشعه ایکس (مثلاً در بلع باریم)
- ماموگرافی (Mammography): تصویربرداری با اشعه ایکس از پستان برای تشخیص سرطان
- پت اسکن (PET Scan - Positron Emission Tomography): تصویربرداری متابولیک با مواد رادیواکتیو

۲. آزمایش‌های خون و آزمایشگاه (Blood Tests & Laboratory Diagnostics)

- CBC (Complete Blood Count): شمارش کامل سلول‌های خونی
- BMP/CMP (Basic/Comprehensive Metabolic Panel): بررسی الکترولیت‌ها و عملکرد کلیه و کبد
- ESR (Erythrocyte Sedimentation Rate): سرعت رسوب گلبول‌های قرمز (نشانه التهاب)
- CRP (C-Reactive Protein): پروتئین واکنشی C (التهاب یا عفونت)
- PT/INR (Prothrombin Time/International Normalized Ratio): بررسی انعقاد خون
- Troponin: آنزیم قلبی برای تشخیص سکته
- HbA1c (Hemoglobin A1c): میانگین قند خون در ۳ ماه گذشته
- آزمایش گازهای خون شریانی (ABG - Arterial Blood Gas): بررسی سطح اکسیژن و دی‌اکسید کربن خون و...

۳. روش‌های تهاجمی و نیمه‌تهاجمی (Invasive & Semi-Invasive Procedures)

- بیوپسی (Biopsy) : نمونه‌برداری از بافت (مثلاً بیوپسی کبد یا کلیه)
- آسپیراسیون (Aspiration) : کشیدن مایع از بدن (مثلاً آسپیراسیون مغز استخوان)
- آندوسکوپی (Endoscopy) : مشاهده دستگاه گوارش با لوله انعطاف‌پذیر
- گاستروسکوپی (Gastroscopy) : آندوسکوپی جهت بررسی معده
- کولونوسکوپی (Colonoscopy) : آندوسکوپی جهت بررسی روده بزرگ
- برونکوسکوپی (Bronchoscopy) : آندوسکوپی ریه جهت بررسی راه‌های هوایی و ریه‌ها
- آنژیوگرافی (Angiography) : تصویربرداری از رگ‌های خونی با ماده حاجب

۴. تست‌های عملکردی (Functional Tests)

- نوار قلب (ECG/EKG - Electrocardiogram) : ثبت فعالیت الکتریکی قلب
- اکوکاردیوگرافی (Echocardiography) : سونوگرافی قلب
- تست ورزش (Stress Test) : بررسی عملکرد قلب تحت فعالیت
- اسپیرومتری (Spirometry) : بررسی عملکرد ریه
- EEG (Electroencephalogram) : ثبت امواج مغزی

۵. تست‌های میکروبیولوژی و عفونت (Microbiology & Infection Diagnostics)

- کشت خون (Blood Culture) : تشخیص عفونت خون
- کشت ادرار (Urine Culture) : تشخیص عفونت ادراری
- PCR (Polymerase Chain Reaction) : تست مولکولی برای تشخیص عوامل عفونی (مثل کووید-۱۹)
- آزمایش حساسیت آنتی‌بیوتیکی (Antibiotic Sensitivity Test) : تعیین مؤثرترین آنتی‌بیوتیک

۶. سایر اقدامات تشخیصی

- پونکسیون کمری (Lumbar Puncture) معروف به تست LP: نمونه‌گیری از مایع نخاعی
- پاپ اسمیر (Pap Smear): تست غربالگری سرطان دهانه رحم
- تست آلرژی (Allergy Test): شناسایی عوامل آلرژن

• اقدامات تشخیصی در بیماری‌های قلبی

۱. تصویربرداری قلب (Cardiac Imaging)

- ❖ اکوکاردیوگرافی (Echocardiography): استفاده از صوت (سونوگرافی) برای بررسی ساختار و عملکرد قلب
- ❖ سی‌تی آنژیوگرافی قلب (CT Coronary Angiography): تصویربرداری از عروق کرونر با اشعه ایکس
- ❖ ام‌آر‌ای قلب (Cardiac MRI): ارزیابی دقیق عضله قلب و عروق با میدان مغناطیسی
- ❖ اسکن پرفیوژن میوکارد (Myocardial Perfusion Scan): بررسی خون‌رسانی به قلب با مواد رادیواکتیو

۲. تست‌های الکتروفیزیولوژیک (Electrophysiological Tests)

- ❖ نوار قلب (ECG/EKG - Electrocardiogram): ثبت فعالیت الکتریکی قلب
- ❖ هولتر مانیتورینگ (Holter Monitoring): ثبت نوار قلب به مدت ۲۴ تا ۴۸ ساعت
- ❖ تست ورزش (Exercise Stress Test): بررسی عملکرد قلب تحت فعالیت فیزیکی
- ❖ تست میز تیلت (Tilt Table Test): تشخیص سنکوپ (غش) با تغییر وضعیت بدن

۳. روش‌های تهاجمی (Invasive Procedures)

- ❖ آنژیوگرافی کرونر (Coronary Angiography): تصویربرداری از عروق کرونر با کاتتر
- ❖ کاتتریزاسیون قلب (Cardiac Catheterization): اندازه‌گیری فشار و اکسیژن در حفره‌های قلب
- ❖ الکتروفیزیولوژی (EPS - Electrophysiology Study): بررسی ریتم‌های غیرطبیعی قلب

۴. آزمایش‌های خون (Blood Tests)

- ❖ تروپونین (Troponin) : تشخیص سکته قلبی
- ❖ BNP/NT-proBNP : تشخیص نارسایی قلبی
- ❖ CK-MB : آنزیم آسیب قلبی
- ❖ لیپید پروفایل (Lipid Profile) : بررسی چربی‌های خون (کلسترول و تری‌گلیسیرید)

• اقدامات تشخیصی در بیماری‌های ریوی

۱. تصویربرداری ریه (Pulmonary Imaging)

- ❖ رادیوگرافی قفسه سینه (X-ray of the Chest) : رایج‌ترین و در دسترس‌ترین نوع تصویربرداری است.
- ❖ ام‌آر‌آی ریه (MRI) : تصویربرداری با میدان مغناطیسی و امواج رادیویی.
- ❖ سی‌تی‌اسکن (CT Scan) : تصویربرداری مقطعی بسیار دقیق از قفسه سینه با اشعه ایکس
- ❖ تصویربرداری با پرتونگاری توموگرافی پوزیترون (PET Scan) : بررسی فعالیت‌های متابولیک در بافت‌ها با استفاده از مواد رادیواکتیو.
- ❖ اولتراسوند (سونوی ریه) : ارزیابی‌های سیستیک، بررسی مایعات در ناحیه‌های اطراف ریه، و بررسی‌های سریع‌تر با امواج فراصوت

۲. تست‌های عملکرد ریه (Pulmonary Function Tests)

- ❖ اسپیرومتری (Spirometry) : اندازه‌گیری حجم و ظرفیت ریه
- ❖ تست انتشار گاز (DLCO - Diffusing Capacity of the Lungs) : بررسی توانایی ریه در انتقال اکسیژن

❖ پلتیسموگرافی (Body Plethysmography) : اندازه‌گیری حجم ریه در حالت استراحت (با دستگاه بادی باکس)

۳. روش‌های تهاجمی و نیمه‌تهاجمی (Invasive & Semi-Invasive Procedures)

- ❖ برونکوسکوپی (Bronchoscopy) : مشاهده مجاری تنفسی با لوله انعطاف‌پذیر
- ❖ لاواژ برونکوآلوئولار (BAL - Bronchoalveolar Lavage) : نمونه‌گیری از مایع ریه که از روش برونکوسکوپی انجام می‌شود.
- ❖ بیوپسی ریه (Lung Biopsy) : نمونه‌برداری از بافت ریه (از طریق برونکوسکوپی یا سوزن)

۴. آزمایش‌های تشخیص عفونت و التهاب (Infection & Inflammation Tests)

- ❖ کشت خلط (Sputum Culture) : تشخیص عفونت‌های ریوی باکتریایی
- ❖ آزمایش TB (تست توبرکولین یا IGRA) : تشخیص سل

۵. تست‌های دیگر

- ❖ پالس اکسیمتری (Pulse Oximetry) : اندازه‌گیری سطح اکسیژن خون به صورت غیرتهاجمی
- ❖ تست متاکولین (Methacholine Challenge Test) : تشخیص آسم

• اصطلاحات و اختصارات بیماری‌های زنان و جراحی‌های زنان برای واحد پذیرش

۱. اصطلاحات عمومی

- **Gynecology (GYN):** شاخه‌ای از پزشکی که به سلامت دستگاه تناسلی زنانه می‌پردازد
- **Obstetrics (OB):** مراقبت از بارداری، زایمان و دوره پس از زایمان
- **Obstetrics & Gynecology (OB/GYN):** تخصص ترکیبی در زمینه بارداری و بیماری‌های زنان

۲. جراحی‌های شایع

- **Hysterectomy:** عمل جراحی برداشتن رحم (ممکن است کامل یا جزئی باشد)
- **Oophorectomy:** جراحی برداشتن تخمدان‌ها
- **Salpingectomy:** برداشتن لوله‌های فالوپ
- **Laparoscopy:** جراحی کم‌تهاجمی با دوربین و ابزارهای باریک از طریق برش‌های کوچک
- **Hysteroscopy:** روش تشخیصی/درمانی برای مشاهده داخل رحم با دوربین
- **Dilation & Curettage (D&C):** جراحی کوچک برای تراشیدن دیواره رحم (تشخیصی یا درمانی)
- **Cesarean Section (C-section):** زایمان از طریق برش جراحی در شکم و رحم

۳. بیماری‌های شایع

- **Endometriosis:** رشد بافت رحم در خارج از رحم (علت درد لگنی)
- **Polycystic Ovary Syndrome (PCOS):** اختلال هورمونی با کیست‌های تخمدانی، بی‌نظمی قاعدگی و ناباروری
- **Pelvic Inflammatory Disease (PID):** عفونت دستگاه تناسلی زنانه (اغلب با بیماری‌های مقاربتی مرتبط است)

- **Fibroids (Uterine Leiomyoma):** تومورهای خوش خیم در دیواره رحم.

۴. اختلالات قاعدگی

- **Menorrhagia:** خونریزی شدید قاعدگی.
- **Dysmenorrhea:** درد شدید قاعدگی.
- **Amenorrhea:** عدم قاعدگی (اولیه یا ثانویه).
- **Premenstrual Syndrome (PMS):** علائم جسمی و روانی قبل از قاعدگی.

۵. تشخیص و آزمایشات

- **Human Papillomavirus (HPV):** عفونت ویروسی که می تواند باعث زگیل تناسلی یا سرطان دهانه رحم شود.
- **Pap Smear:** آزمایش غربالگری برای تشخیص سرطان دهانه رحم.
- **Colposcopy:** بررسی دهانه رحم با میکروسکوپ مخصوص (پس از پاپ اسمیر غیرطبیعی).
- **Mammography:** تصویربرداری از پستان برای تشخیص سرطان سینه.
- **Breast Biopsy:** نمونه برداری از بافت پستان برای بررسی سرطان.

۶. باروری و بارداری

- **In Vitro Fertilization (IVF):** لقاح مصنوعی (روش کمک باروری برای درمان ناباروری).
- **Intrauterine Device (IUD):** وسیله پیشگیری از بارداری که در رحم قرار می گیرد.
- **Ectopic Pregnancy:** لانه گزینی جنین در خارج از رحم (معمولاً در لوله فالوپ).
- **Miscarriage (Spontaneous Abortion, SAB):** از دست دادن جنین قبل از هفته ۲۰ بارداری.
- **Gestational Diabetes (GDM):** دیابتی که در دوران بارداری ایجاد می شود.

- **Preeclampsia:** فشار خون بالا و دفع پروتئین در ادرار در بارداری.
- **Eclampsia:** تشنج ناشی از پره‌اکلامپسی شدید.
- **Postpartum Hemorrhage (PPH):** خونریزی بیش از حد بعد از زایمان.
- **Episiotomy:** برش جراحی در پرینه

• نکات کلیدی بیماری‌های زنان برای واحد پذیرش

۱. اصطلاحات اورژانسی: مواردی مانند Ectopic Pregnancy ، PPH و Eclampsia نیاز به پذیرش فوری دارند.

۲. ثبت دقیق جراحی‌ها: جراحی‌های مانند Hysterectomy ، C-section و Laparoscopy باید با دقت ثبت شوند.

۳. تشخیص تست‌ها: آزمایشات مانند Pap Smear و Mammography معمولاً به عنوان خدمات سرپایی ثبت می‌شوند.

۴. اختصارات پرکاربرد OB/GYN ، PID ، PCOS و IVF باید به خوبی شناخته شوند.

• اصطلاحات و اختصارات جراحی عمومی

۱. اصطلاحات عمومی جراحی

- **General Surgery:** جراحی عمومی - شامل اعمال جراحی روی اندام‌های شکمی، تیروئید، ... پستان و ...
- **Laparotomy:** لاپاراتومی - جراحی باز شکم برای بررسی یا عمل روی اندام‌های داخلی
- **Appendectomy:** آپاندکتومی - جراحی برداشتن آپاندیس
- **Cholecystectomy:** کله‌سیستکتومی - جراحی برداشتن کیسه صفرا
- **Herniorrhaphy:** هرنیورافی - ترمیم فتق
- **Mastectomy:** ماستکتومی - برداشتن پستان (کامل یا جزئی)

۲. جراحی‌های گوارش

- **Gastrectomy:** گاسترکتومی - برداشتن معده (کامل یا جزئی)
- **Colectomy:** کولکتومی - برداشتن قسمتی از روده بزرگ
- **Hemicolectomy:** همیکولکتومی - برداشتن نیمی از روده بزرگ
- **Ileostomy:** ایلئوستومی - ایجاد راه خروجی از ایلئوم به دیواره شکم

۳. جراحی‌های تروما و اورژانس

- **Exploratory Laparotomy:** لاپاراتومی اکتشافی - جراحی برای بررسی آسیب‌های داخلی پس از تروما
- **Debridement:** دبریدمان - پاکسازی بافت‌های مرده یا عفونی
- **Splenectomy:** اسپلنکتومی - برداشتن طحال

جدول

اختصار	معنی کامل	توضیح
GA	General Anesthesia	بی‌هوشی عمومی
LA	Local Anesthesia	بی‌حسی موضعی
OR	Operating Room	اتاق عمل
ERCP	Endoscopic Retrograde Cholangiopancreatography	روش تشخیصی و درمانی برای مجاری صفراوی
TPN	Total Parenteral Nutrition	تغذیه وریدی کامل
NGT	Nasogastric Tube	لوله معده بینی
FBS	Fasting Blood Sugar	قند خون ناشتا
CBC	Complete Blood Count	آزمایش خون کامل

۵. اصطلاحات قبل و بعد از عمل

- **Pre-op:** مراقبت‌های قبل از عمل
- **Post-op:** مراقبت‌های بعد از عمل
- **NPO: Nil Per Os** (ممنوعیت خوردن و آشامیدن قبل از عمل)
- **DVT Prophylaxis:** پیشگیری از ترومبوز ورید عمقی

۶. انواع زخم و ترمیم

- **Primary Closure:** بستن اولیه زخم
- **Secondary Intention:** ترمیم ثانویه زخم
- **Drain:** درن - لوله برای خروج ترشحات

۷. اصطلاحات تخصصی تر

- **Whipple Procedure:** پروسیجر وایپل - جراحی پیچیده برای سرطان پانکراس
- **Hartmann's Procedure:** پروسیجر هارتمن - نوعی کولکتومی با ایجاد کولوستومی

نکات مهم برای پذیرش جراحی‌های عمومی

- تشخیص فوریت‌ها: مواردی مانند آپاندیسیت حاد یا انسداد روده نیاز به پذیرش سریع دارند.
- ثبت نوع عمل: دقیقاً مشخص شود عمل الکتیو (برنامه‌ریزی شده) یا اورژانسی است.
- تجهیزات خاص: نیاز به ICU یا مراقبت‌های ویژه پس از عمل را ثبت نمایید.
- سابقه پزشکی: حتماً سوابق دیابت، فشار خون و حساسیت‌های دارویی را ثبت کنید.